

POSITIONSPAPPER

SKÅNES UTGÅNGSPUNKTER

Positionspapper "Skånes utgångspunkter" har beretts av Regionala utvecklingsnämnden och beslutats av Regionstyrelsen den 16 mars 2017.

#byggstartskane

INLEDNING

Förbättrade kommunikationer inom Skåne, med resten av landet och med världen i övrigt är en grund för det öppna Skåne vi eftersträvar. Investeringar i vägar och järnvägar underlättar en mobilitet som för oss närmare varandra.

Avstånden inom Skåne krymper, samtidigt blir det närmare till resten av Sverige och Europa, speciellt via Copenhagen Airport och Fehmarn Bält-förbindelsen. Kopplingarna över sundet knyter södra Sverige till Europa och världen samt bidrar starkt till utvecklingen i Skåne.

Malmö, Lund och Helsingborg är starka tillväxtmotorer med en central roll för hela Skånes utveckling. Möjligheten att bo i hela Skåne ger invånare förutsättningar att leva ett gott och hållbart liv. Högklassig kollektivtrafik i och förbättrade kollektivtrafikkopplingar till våra största städer är avgörande för hållbar pendling, vilket är en förutsättning för en hållbar utveckling. Det flerkärniga Skåne med sina tillväxtmotorer, regionala kärnor och dess omland binds ihop av vägar, järnvägar och kollektivtrafik som idag är hårt belastade och drabbade av störningar, inte minst eftersom underhållet är eftersatt.

Skåne står inför många utmaningar och möjligheter. Regionen utmärks av en stark befolkningstillväxt och

har tagit ett stort nationellt ansvar för flyktingmottagandet. Skåne har en låg sysselsättning och en tudelad arbetsmarknad trots ett expansivt näringsliv och satsningar på världsledande forskning.

Ett attraktivt, tillgängligt och pålitligt transportsystem möjliggör för boende, verksamma och besökare att resa och uppleva Skåne samt tillförsäkrar transporter av varor. Nya incitament skapas för bostadsbyggande och kollektivtrafik som ger fler människor tillgång till en större arbetsmarknad. Skåne tidsförtäts och förutsättningarna för integration och social hållbarhet ökar. Kraftfulla satsningar i Skåne bidrar till en god utveckling för hela Sverige.

Regeringen har nu lagt en infrastrukturproposition för perioden fram till 2029. Det finns skäl att vara orolig inför bristande finansiering relativt behoven av såväl underhåll av dagens infrastruktur och nya investeringar.

I arbetet med prioriteringar har Region Skåne och Skånes alla kommuner varit involverade. Positionspapperet bygger på det remissvar Skåne tidigare presenterat och på tidigare strategier och skrivelser. Den trafikcharter som Greater Copenhagen and Skåne Committee antagit är central och poängterar bland annat motorvägsupprustning, fungerande järnvägar och snabba tågförbindelser.

INRIKTNING FÖR SKÅNES TRANSPORTSYSTEM 2018 - 2029

Transportsystemets användare är människan och dess syfte är att transportera människor och varor. Men nyttjandet behöver ske på ett resurseffektivt sätt för miljö och klimat. Den infrastruktur som byggdes för gårdagens transportsystem behöver också användas för morgondagens transporter. Transportsystemet behöver vara trafiksäkert så att ingen människa ska dödas eller skadas allvarligt i trafiken samtidigt som det också ska vara tryggt att färdas, vänta och byta färdmedel.

Överbelastade vägar leder oundvikligen till fler olyckor och avskräcker människor från pendling och nödvändiga resor. Trafiksäkerheten är av viktigaste kraven. Järnvägen ska fungera: Resenärerna måste kunna lita på tågtrafiken.

Transportsystemet i Skåne ska vidareutvecklas till att stärkas som tillgång för alla: boende, verksamma, näringsliv, besökare och turister. Genom en god kvalitet och ett transportslagsövergripande synsätt som tar hela resan i beaktning för såväl personer som gods ska vardagslivet och livskvaliteten öka.

Transportsystemet behöver utvecklas för att bättre bidra till en sammanhängande arbetsmarknad, underlätta studiependling, skapa möjlighet för kulturupplevelser, umgänge med släkt och vänner, tillgängliggöra rekreation och naturområden och möjliggöra effektiva transporter. Att satsa på transportsystemet i Skåne bidrar till Sveriges utveckling som helhet.

I omställningen mot ett klimatneutralt transportsystem ska Skåne ligga i framkant och driva utvecklingen. Teknikutvecklingen kommer att påverka transportsystemet och bidra till att öka andelen hållbara resor och transporter. Skåne ska dra nytta av den starka innovationskraft som finns i regionen för utveckling av transportsystemet. Vi ska också arbeta vidare på att skapa ett transporteffektivt samhälle genom att integrera infrastruktur i samhällsplaneringen. Planering av bostadsbyggande behöver sammankopplas med planeringen av infrastruktur.

Utvecklingen och omställningen av transportsystemet i Sverige behöver ske på ett resurseffektivt sätt där vi måste värna och bevara befintliga strukturer. Utvecklingen behöver ske genom bättre underhåll, styrning och optimering av transportsystemet. Skåne ser ett behov av en nationell plan för underhåll med

regionalt inflytande. Kapacitetssituationen på järnväg och väg i Skåne är ansträngd, detta accentueras av eftersatt underhåll. Bristande underhåll, inte minst i järnvägssystemet, orsakar stora problem för resenärerna och hindrar utvecklingen av ett hållbart transportsystem. Resurserna till underhåll och reinvestering behöver öka. Skåne måste ha ett robust järnvägssystem som resenärerna litar på. Det är helt avgörande för en fortsatt utveckling av tågtrafiken. Alla ambitioner Skåne har för kollektivtrafiken och dess fortsatta utveckling riskeras av det bristande underhållet.

Det är svårt att se att en kraftigt upprustad eller helt nybyggda stambanor kan ske utan lånefinansiering i enlighet med Sverigeförhandlingens förslag. Säkerställ en samlad, gränsöverskridande planering av transportsystemet i Öresundsregionen där regeringarna i Sverige och Danmark bör ta initiativ till en gemensam infrastrukturkommission.

Skåne ska ha Sveriges bästa kollektivtrafik. En attraktiv och pålitlig kollektivtrafik ställer krav på infrastruktur och underhåll samt att hela resan från dörr till dörr tas i beaktning. Kapacitetsförstärkningar krävs för prioriterad framkomlighet för kollektivtrafiken i Skånes tre tillväxtmotorer Malmö, Lund och Helsingborg samt den gemensamma tillväxtmotorn Hässleholm/Kristianstad kommer att krävas.

Tillgängligheten i våra tillväxtmotorer är en central del i även den regionala tillgängligheten, där kollektivtrafiken behöver prioriteras. Lokala satsningar på kapacitetsstark kollektivtrafik har tydliga regionala och nationella effekter.

Cykeln i Skåne har en roll i omställningen till ett hållbart transportsystem med goda effekter för rekreation/turism, jämlikhet, folkhälsa samt attraktivare livsmiljöer med minskad trängsel, buller och utsläpp. Säkerheten för cyklister ska förbättras. Genom tydliga prioriterade stråk även mellan tätorter möjliggörs pendling, turism med besöksmål och rekreativa cykelleder. Goda kopplingar till hållplatser och stationer gör cykeln till en viktig del i kollektivtrafiken. Det ska finnas plats för cyklar i kollektivtrafikens fordon och stöldsdyddet i och vid stationer ska utvecklas.

FYRSTEGSPRINCIPEN

TÄNK OM

OPTIMERA

BYGG OM

BYGG NYTT

Vid utformandet av Skånes utgångspunkter har fyrstegsprincipen tillämpats. Fyrstegsprincipen innebär att man ser över lösningar i steg för att lösa ett problem eller behov och syftet är att uppnå ett resurseffektivt angreppssätt.

Steg 1 - Tänk om Det första steget handlar om att först och främst överväga åtgärder som kan påverka behovet av transporter och resor samt valet av transportsätt.

Steg 2 - Optimera Det andra steget innebär att genomföra åtgärder som medför ett mer effektivt utnyttjande av den befintliga infrastrukturen.

Steg 3 - Bygg om Vid behov genomförs det tredje steget som innebär begränsade ombyggnationer, till exempel trimningsåtgärder. Trimningsåtgärder är ofta mindre investeringsåtgärder som avser att skapa mer kapacitet i systemet. På vägsidan handlar det exempelvis om nya eller förbättrade påfarter, cirkulationsplatser, breddning av körbanor etc

Steg 4 - Bygg nytt Beroende på behovet leder detta till att skilda delar av det skånska transportsystemet kräver åtgärder som når olika steg. En ny Öresundsförbindelse, utbyggnaden till fyra spår mellan Lund och Hässleholm, och dubbelspår på Västkustbanan, samt breddning av vägbanor till fler körfält på motorvägarna, eller 2+1 väg är exempel då steg 4 är nödvändigt. Det förutsätter förstås att tidigare steg prövats, vilket skett.

SÄKERSTÄLL GENOMFÖRANDE AV OBJEKT I NATIONELL PLAN 2014-2025

Stå fast vid de åtaganden som tagits i nuvarande plan!

Säkerställ att befintliga åtgärder i nuvarande nationell plan genomförs, bundna namngivna projekt: Södra stambanan Malmö-Lund, Västkustbanan Ängelholm-Maria, persontrafik på Söderåsbanan och Lommabanen och E22 Linderöd -Vä samt projekt Kontinentalbanan, Trafikplats Lund S, E22 Fjälkinge-Gualöv och E65 Svedala-Böringe. Även utpekade trimningsåtgärder och hastighetshöjningar ska säkerställas på Ystad/Österlenbanan samt Skånebanan.

Säkerställ att de åtta stråken för Regionalt superbusskoncept i Skåne genomförs för att binda samman Skåne, komplettera järnvägen och möjliggöra för attraktiv och högkvalitativ arbets- och studiependling med kollektivtrafik. Regionalt superbusskoncept innebär infrastrukturåtgärder både på det nationella och regionala vägnätet. Skåne ska arbeta för att Trafikverket ska tillförsäkra möjlighet att använda nationella medel för konceptets ändamålsenlighet och åtgärdens effekt och inte efter väghållaransvar.

— Spår - Objekt nationell plan 2014-2025
— Väg - Objekt nationell plan 2014-2025
— Väg - Objekt regional plan 2014-2025

1 Södra stambanan Malmö-Lund	7 Trafikplats Lund S	14 Väg 913 Bjäred-Flädie
2 Västkustbanan Ängelholm-Maria	8 E22 Fjälkinge-Gualöv	15 Väg 13 Förbi Assmäsa
3 Persontrafik på Söderåsbanan	9 E65 Svedala-Böringe	16 Väg 108 Staffanstorp-Lund
4 Persontrafik på Lommabanen	10 Trimningsåtgärder Södra stambanan Lund-Hässleholm	17 Väg 11 Sjöbo (Anklam)-Tomellia
5 E22 Linderöd-Vä	11 Trimningsåtgärder Ystad/Österlenbanan	18 Väg 23 Ekeröd-Sandåkra
6 Kontinentalbanan	12 Skånebanan, mötespår Kristianstad-Hässleholm	19 Väg 23/13 Ö Höör-Hörby
	13 Väg 19 Bjärlöv-Bröby	20 Väg 100 Höllviken-Vellinge
		21 Väg 108 Genom Svedala
		22 Väg 1137 Löddeköpinge-Kävlinge

SVERIGEFÖRHANDLINGEN

De skånska utgångspunkterna i Sverigeförhandlingen är ytterligare en grund för arbetet med den skånska infrastrukturen inom nationell plan samt regeringsförslag angående Sverigeförhandlingen och andra särskilda infrastrukturinvesteringar, som den andra Öresundsförbindelsen. I den prioriterades:

- Höghastighetsbanans sträckning i Skåne ska i ett första utbyggnadssteg ha stationer i Malmö, Lund och Hässleholm.
- Byggnationen av höghastighetsbanan ska starta söderifrån, för att undanröja de stora flaskhalsarna i det nationella och regionala järnvägssystemet och i den av EU prioriterade ScanMed-korridoren.
- Skånebanan ska ha konkurrenskraftiga restider, för att koppla Helsingborg och Kristianstad till höghastighetsbanan samt för att koppla samman de två arbetsmarknadsregionerna i Skåne.
- Västkostbanan mellan Maria station och Helsingborg C ska ha dubbelspår, för ökad kapacitet och snabbare förbindelser på den för Skåne, Sverige och EU viktiga Västkostbanan.
- Den fasta förbindelsen mellan Helsingborg och Helsingör ska påbörjas så snart det går. Öresundsmetron mellan Malmö och Köpenhamn är kopplad till utbyggnad av Köpenhamns metro. Vår uppfattning är att den fasta förbindelsen mellan Helsingborg och Helsingör ska byggas före metron, men att metron kan byggas oberoende av om en HH-förbindelse har beslutats.

ETT HELHETSGREPP OM E6 OCH ÖVRIGA MOTORVÄGAR

Motorvägarna i västra Skåne, E6, E22 och E20, är i dag hårt belastade och kräver insatser i en helhet som innefattar delar från alla delar av fyrstegsprincipen. Skåne kan här gå före och skapa moderna och intelligenta vägar. E6/E20 i Skåne kan drivas som ett pilotprojekt.

- Kapacitetshöjning med fler körfält på delar eller hela sträckan.
- Trimning av avfarter med länge på- och avfarter och undanröjande av flaskhalsar vid mottagande vägar och gator.
- Utbyggda kollektiva alternativ: kapacitetshöjning på pendeltågen samt försök med busspendling på motorväg.
- Fungerande trafikstyrning, realtidsinformation och dynamisk hastighetsreglering/körbaneutnyttjande hjälper att förebygga trängsel och skapa en säkrare vägsträcka.
- Styrning av den långsammare lastbilstrafiken kan bidra: Utökade omkörningsförbud, eller stärkning av alternativa vägar, bland annat väg 108 och väg 13. E65 behöver klara sin uppgift och behöver i längden 2+2-väg.
- Arbeta för en innovativ teknikutveckling kopplat till transportsystemet. Framtidens transportinfrastruktur kräver satsningar på teknik och nya lösningar för att möta de krav på förändringar om ett hållbart och fossilbränslefritt samhälle för att ställa om transportsystemet. Region Skåne deltar gärna i att utveckla och testa nya innovationer såsom intelligenta el-vägar och liknande.

YTTERLIGARE VIKTIGA INSATSER

- Säkerställ kapacitetsåtgärder på befintlig stambana för ökad trafikering och robusthet med syfte att möjliggöra utvecklad regional kollektivtrafik i kombination med ny stambana. Södra stambanan är en av Sveriges viktigaste järnvägsförbindelser för såväl persontransporter som gods där åtgärder krävs i Skåne, främst mellan Lund och Hässleholm, för att upprätthålla funktionalitet och stärka den regionala och nationella trafiken.
- Säkerställ kapacitetsåtgärder på Ystadbanan/ Österlenbanan med åtgärder för ökad robusthet och kapacitet för att utveckla ökad trafikering. Järnvägssträckan är viktig för att binda samman östra och västra Skåne, stråket är viktigt även för gods mot Östersjön och vidare ut i Europa.
- Utveckling av Lommabanen med nya stationer och trafikering.
- Säkra och utveckla kommunikationerna till de skånska flygplatserna, inklusive Köpenhamn/ Kastrup. Fungerande kollektivtrafik, planera för spårbunden trafik till Ängelholms flygplats och Malmö Airport/Sturup.
- Undersöka och utreda tillgängligheten till Skånes största hamnar, bland annat hamnarna i Helsingborg, Trelleborg, Ystad och Malmö. En god tillgänglighet är viktig för stads-utveckling och näringslivet. En lösning söks för Europaväg 65 på Dragongatan i Ystad.
- Superbusskonceptet är en framkomlig väg både att ge snabba förbindelser motsvarande tåg för landsbygden och för att skapa konkurrenskraftig kollektivtrafik som kan ersätta bilpendling in till de större kärnorna. Båda typerna kräver samordning av infrastrukturen på såväl de nationellt viktiga vägarna, regionala vägar och kommunal gata.
- Kapacitetsförstärkning av Trelleborgsbanan och Ystadbanan med bland annat partiella dubbelspår för en ökad robusthet samt möjliggöra en ökad regional kollektivtrafik och godstrafik. Banorna är en viktig del av Skånes godstransportnät samt för att minska belastningen på omkringliggande vägnät.
- Kapacitetsförstärk och förbättra tillgängligheten på några av Skånes största stationer och bytespunkter för kollektivtrafik; Malmö C, Lund C, Helsingborg C och Hässleholm C för att tillhandahålla en attraktiv och robust kollektivtrafik i en god miljö. Säkerställ den finmaskiga tillgängligheten genom gena och säkra gång- och cykelanslutningar.
- Malmö bangård behöver säkerställas för att tillgodose behovet av godshantering bland annat som förberedelse inför den kommande Fehmarn-Bält- förbindelsen.
- Säkerställ investeringar i väginfrastrukturen för att upprätthålla framkomlighet och tillgänglighet för kollektivtrafiken och förbättra trafiksäkerheten. Till exempel avfarter och trafikplatser. Avsnitt med mycket trafik med lantbruksmaskiner och -produkter måste ha omkörningsmöjligheter eller alternativa vägar. Möjligheter för bilen att kopplas till kollektivtrafiken ska tillgodoses, bland annat genom attraktiva pendlarparkeringar.
- Utveckla attityd- och beteendepåverkan (Mobility Management-åtgärder) som syftar till att få fler att resa hållbart. Resurseffektiv användning av ny och befintlig infrastruktur kan bidra till förbättrad folkhälsa och minskad miljö – och klimatbelastning och är samtidigt kostnadseffektivt.